

A balesetknél követendő eljárásról.

Most, a megalakulás küszöbén, működésünk minden egyes mozzanatára annyira kell vigyáznunk, hogy nem győzzük tagjainkat minden cselekvésükknél a legnagyobb óvatosságra figyelmeztetni.

Különösen áll ez a balesetknél követendő eljárásokra nézve, a mely esetekben felkérjük tagjainkat, hogy csakis teljesen a mi intenczióknk szerint járjanak el nemcsak a mi, hanem a saját jól felfogott érdekekben is.

Előfordult ugyanis olyan eset, hogy baleset alkalmával, azon a tagunk, a kivel szerencsétlenség történt, a „Kitartás“ háta mögött, beleegyezett a baleset-biztosító társulat olyan ajánlatába, mely nemcsak az ő saját érdekével, de a „Kitartás“-nak, mint erkölcsi testületnek érdekeivel ellenkezett. Megtörtént ugyanis, hogy baleset alkalmával a biztosító-társulat egy kiküldött ügynöke olyan egyezséget kötött a szerencsétlenül járt tagunkkal, a melynek értelmében az illető tag jóval csekélyebb kárpótlással beérte, mint a minőt a „Kitartás“ neki szerződésileg biztosított. Hogy mily roppant horderejű következménye lehet egy ilyen eljárásnak, azt csak az képes megítélni, a ki tudja, hogy egy ilyen eset esetleg micsoda híresztelésekre és gyanúsításokra ad alkalmat. Felkérjük tehát tagjainkat, hogy ha — isten őrizzen tőle — valakit baleset ér, azt azonnal jelentsék be a „Kitartás“-nak s ez ügyben senki mással többé semmi szín alatt ne érintkezzenek, mint a „Kitartás“-sal, mint mely szövetkezet egyedül van hivatva ügyét lebonyolítani s a balesetért a szerződésileg kikötött összeg megfizetését követelni a biztosító-társulattal. Mert a biztosító-társulatnak az áll érdekében, hogy minél olcsóbban és minél kisebb áldozatok árán elégítse ki azokat a szerencsétlenül járt tagokat, a kiket mi ő nála baleset ellen

biztosítottunk, a mi tagjainknak és a „Kitartás“-nak azonban az az érdeke, hogy a szerződésben megállapított kulcs szerint — a mit a „Kitartás“-ban már többször közöltünk — teljes nagyságában és épségében legyenek kifizetve a balesetek által esedékessé vált összegek.

Beláthatják tagjaink, hogy mi minden egyes intencziókkal az ő érdeküket szolgáljuk, mert a „Kitartás“ érdeke a tagok érdeke is. Ismételt felkérjük tagjainkat tehát, hogy a saját jól felfogott érdekekben minden egyes netán bekövetkezendő balesetnél egyenesen a „Kitartás“-hoz forduljanak és semmiféle más megbízottal alkuba a kártérítésre vonatkozó összegre nézve ne bocsátkozzanak.

Csakis így őrizhetjük meg a „Kitartás“ csoribatlan jó hírnevét s csakis így szolgáljuk igazán a mi magunk és az összesnek érdekeit igazán és becsületesen.

A magyarság terjedése.

Ezer éve, hogy áll hazánk annyi zivatar és vész közepette. Ezer éve, hogy Árpáddal együtt őseink elfoglalták ezt a gyönyörű földet, hogy itt hazát teremtsenek maguknak, az akkor már fejlett és művelt kulturnépek között. Sokféle nemzetiséget találtak itt a magyarok, mikor bejöttek. Voltak horvátok, oláhok, szerbek stb. Mindezek azonban lassan-lassan beleolvadtak a magyar nemzetbe, mindazonáltal, a magyarság zöme a sík földeken telepedett le s innen működött felszívó képessége a hegyvidék sokféle nyelvű lakóinak magyarrá tétele érdekében.

Ez azonban idáig csak részben sikerült. A magyarságnak még most is nagy missiója van e

A bor és pálinka.

A kemenczéből hosszú vékony tüzes vasrudat vonszoltak nagy harapófogókkal az óriási kalapács alá. A kalapács fölött álló kis hídon gépiesen emelgette a munkás az emeltyűt. Minden egyes ütés után milliónyi parányi csillag fecskendezett a levegőbe széjjel s a távolabb álló munkások ügyesen tértek ki az egyes messzebb repent szikra elől. Gabál János, a ki az emeltyűt kezelte, szórakozottan nézett a világító tüzes vásra, nem mintha gyönyörködnék a pusztító hatalmas tűz természetjátékában — ő már ugyancsak megszokhatta e látványt — hanem mert gondolatai lebilincseltek szemeit s az utolsó napok dorbézolásai közben elfogyasztott bor és pálinka elkábítá teljesen esztét. Szórakozottan felelt meg a művezető parancsainak. Már rég kihúzták az izzó vasrudat a kalapács alól, s a rúd is lassan visszanyerte természetes színét, félelmetesen süstörögve a rá cseppent víz alatt, Gabál János szemei még mindig arra a pontra meredtek, a hol kis megnyug-

vást találtak rémes gondolatok okozta lázukban. Ő még mindig emelgette egyenletes, ritmikus mozgásokban az emeltyűt; a kalapács súlyosan esett időnként az óriási üllőre, s az esés által okozott érczes hang riasztotta csak fel álmodozásából.

Hirtelen eleresztette a fogantyút, piszkos kék kötényével letörülte az izzadtságot a homlokáról s a kis hídról messze kihajolva, fejét a légvonathoz közelebb iparkodott vinni. Azután hirtelen elhagyta helyét, lefutott a művezetőhöz s alig hallható, reszkető hangon mondá:

— Beteg vagyok. Haza kell mennem.

S csakugyan, szemei lázas tűzben égtek, ajkairól leszáradt a nedvesség s kicserepesedett; sápadt, vézna arcán a szemei alatt elhúzódó kék mélyedés valóságos kisértetté változtatta. A művezető előbb leszidta, azután megfenyegette, végre engedélyt adott a távozásra.

— Jobban tennéd azonban ficzkó, ha lumpolás és mulatás helyett asszonyod után néznél, a ki gyermekeddel csaknem éhen hal.

Gabál János tüzet lángoló szemeivel keresztül szerette volna szűrni a művezetőt, azonban azon tudat, hogy mégis igaza lehet talán, hirtelen haragját lecsillapította s kitámolygott a fullasztó hőségéből. A mint levegő érte lázban égő izzadt testét, hirtelen annyira elgyöngült, hogy alig

téren s igen sok tenni valónk van még, hogy azt az eszmét megvalósítsuk, mely minden igaz magyar ember álmai tárgyát képezi, hogy ez a föld, melyet apáink vérrel elfoglaltak s a melyet ősünk munkával megtartottak, tiszta magyar legyen. Nagy és fontos kötelesség ez különösen most, a mikor a nemzetiségi kérdések annyira felszinen vannak, most, a mikor a dákorománok, a szlávok, a szászok, mind fennen lobogtatják nemzetiségi zászlójukat, mikor minden egyes faj törekszik az ő nemzetiségi egységét kivívni. Hogy mily nagy és fontos jövődő vár a magyar nemzet felszívó erejére, azt semmi egyébből nem következtethetjük, mintha egy tekintetet vetünk a szomszédos Ausztriára, a hol a nemzetiségi harcok, a szlávok és germánok túlekedései, nemcsak hogy a kormányt megakadályozták működésében, hanem a birodalom egységét is veszélyeztetik. Magyarország egységessége következtében azonban nincs mit félnünk ekkora nemzetiségi harcoktól. Statisztikai adatok alapján van kimutatva, hogy a magyarság már eddig is igen sok nemzetiségi lelket szívott fel magába s a történelmi idők folyamán rendkívül sok idegen ajkú elem lett magyarrá. Ez olyan tény, a mely biztosítja a magyarság jövőjét e földön. Mindazonáltal igen sok tenni való van még e téren, hogy a magyarság eme felszívó erejét működésében elősegítsük. Mindenekelőtt az alföld tiszta magyar népet vagyoniilag kell függetlenné tennünk. Mert csak a vagyoniilag teljesen független családok szaporulatára lehet a magyarság jövőjét alapítani. Ezt az eszmét szolgálja az a mű, mely a közel napokban jelent meg a könyvpiaczon s a melynek szerzője Beksics Gusztáv egy élet tanulságaival s fontos statisztikai adatok alapján támogatja felfogásának és tanácsának helyességét. Ez érdekes könyv számszerinti statisztikai alapon mutatja ki azt a tény, hogyha az alföld magyar népe vagyoniilag telje-

sen függetlenné lesz téve, ötven év múlva a magyarság hegemoniája teljes lesz e hazában.

De lássuk, mit tanácsol e könyv szerzője a magyarság függetlenné tevésének a módozatairól? Mindenekelőtt azt javasolja, hogy az alföldön lekött rengeteg hitbizományt kell felszabadítani, még pedig a képen, hogy azt a magyar parasztság megvehesse s a hitbizományokat a nemzetiségek lakta hegyvidékre kell átváltani. A mily merésznek látszik ez a javaslat első tekintetre, ép oly üdvös is lenne a magyarság jövőjére nézve. Hogy a magyar parasztság mennyit nyerne, azt felesleges bizonyítani. A hitbizományok urai pedig semmit sem veszítenének, mert nyernének a hitbizomány felosztásánál és azonkívül rendkívül sokat nyernének az által, hogy birtokuk erdősegekre, bányákra stb. váltatnék, a mi a gyakorlati életben sokkal többet jövedelmezne mint a sík föld. Legtöbbet nyerne azonban a magyarság missiója, mert egy csapás alatt elérnők azt, hogy ötven év alatt egy nyelvben s nemzeti egységben teljesen tiszta magyarság lankná e szép hazát.

Mindenesetre érdekes és komoly figyelmet érdemlő tanács ez!

ISMERETEK TÁRA.

Az ágy és az alvás.

Az ágy és az alvás véghetetlen nagy fontossággal bír az ember életében.

Ha végóránk ütött és pontos számítás teszünk, valamennyien reá jövőnk, hogy életünknek nagyobb részét az ágyban töltöttük.

A munkabíró korban kevesebb időt töltünk ugyan az ágyban, mint azonkívül, de ha a kisebb-nagyobb betegségeket számításba vesszük, s ha meggondoljuk, hogy gyermekkorunkat csaknem

volt képes lábán állani. Sokáig tartott, míg erőt gyűjtött s folytathatta útját.

Betért a Kohó-utczába, messze elkerülve a Fő-utat, mert nem bízott magában, hogy be nem megy a kantinba, melyet a gyár tartott fenn munkásainak, s hol jancsibankóit a fizetés első napjaiban el szokta herdálni. Két nap óta nem evett semmit s a gyomrában lévő szesz irtózatosan marta szerveit.

A külső soron megérkezett házához s lopva bement a kis udvarra, a melyet a pizsok és dudva teljesen eléktelenített s a nagy eperfa alatt oda sompolygott az apró betört táblájú ablakhoz, felállott egy hatalmas kőre, hogy betekintszen rajta. Szíve elszorult, szeme előtt számtalan karika s csillag járta ördögös tánczát... Két hónapja, hogy nem volt háza tájékán sem; a lelkifurdalás azóta folyton gyötörte, de a jóérzés nem tudott erőt venni rossz hajlamain.

Az ég felhőkkel volt borítva, a holdvilág csak nehezen tudott magának rést nyitni s sápadt sugarait rávetette a hegyoldalra épített kis házakra. A hegy tetején vidám munkás-csapat énekelt s énekükbe belevegyült a nők tiszta csengő nevetése. Itt a domboldalon szoktak összegyűlni munka után s tréfálgatva, beszélgetve rövid félórásra kellemes szórakozást találtak. Azután párosan, s kisebb csoportokban hazatértek s eloszol-

tak a munkásnegyedben. Gabál János háza előtt vezetett az út; a hangos csapat felköltötte őt lázas álmából. Kezeivel fejéhez kapott, körül nézett, első pillanatban maga sem tudta, hol van? Azután hirtelen eszébe jutott minden, azt is megértette, hol van, azt is, hogy mért van itt. Csendesen bevárta, míg társai elmennek háza előtt s felkelt a helyről, a hová eszméletlenül rogyott le. Hozzá támaszkodott a falhoz s úgy vonszolta nehéz testét az ajtó felé. Az ajtó félig nyitva állott s elfojtott panaszos hangok s síró nyöszörgés hallatszott ki.

— Anyám! Enni adj! Meghalok.

Az asszony nem válaszolt, még sírását sem hallotta. Gabál János reszketve toltá be az ajtót s a szobából kiáramló nehéz, rothadt szag egy pillanatra elkábította.

— Anyám! Engedd meg, hogy koldulni menjek. Ennem kell, nem bírom tovább.

Az asszony felemelkedett ágyából, kőzosz szőke haját sorvadt arcából erőtlenséggel karjaival hátra toltá. Szennyes inge az ágy deszkájában megakadt s végig szakadt, a mint hevesen kiugrott ágyából. Odaborult négy éves gyermeke elé, a ki a földön fetrengett:

— Koldulni? Soha, soha! Az Isten megszabadít kinjainktól. Imádkozzál, hogy mielőbb elpusztuljunk. De koldulni, soha, soha!

egészen az ágyban töltöttük: akkor bizonyára magunktól is meggyőződünk ez állítás igazságáról.

Régi fogalom szerint az alvás a „halál képe“; ez azonban nem áll. Az alvás alatt a test összes szervei teljes működésben vannak.

A test pihenése folytán az anyagcsere: a táplálékoknak hússá és vérré való átváltozása, nyugodtabban és biztosabban történik, mint nappal, a midőn erőltetett mozgással, az emésztést hátráltató és késleltető italokkal s az ugyanezen hatást előidéző dohányzással — ideig-óráig korlátozzuk belső szerveink működését.

Hogy pedig alvás közben a lélek sem szünteti meg tevékenységét, annak bővebb magyarázatába alig kell bocsátkoznunk, mert hiszen e tevékenységnek eredménye: az álom.

Testünk és érzékeink pihenése alatt, minden külbefolyástól függetlenül — úgyszólván szabadabban működik a lélek, s az érzéki salaktól megszabadulva, magasabban szárnyal az eszmék régiójában.

Ki ne tapasztalta volna már, hogy ha lefekvéskor valami nagyobb akadály leküzdésén törte fejét, álmában is folytonosan e körül jártak gondolatai, s úgyszólván néha megálmodta a leghelyesebb megoldást.

A fentiekből kitűnőleg felette fontos kérdés tehát, hogy milyen legyen az ágy és a hálószoba, melyben életünk nagyobb részét töltjük.

Sokan előszeretettel ajánlják a kemény ágyat, mely jó lehet ugyan arra, hogy a katonák edzett testtel menjenek a háborúba, de hogy egyúttal az egészségre is jó hatással lenne, azt épen nem mondhatjuk.

A fődolog az, hogy túlságosan meleg takarókat ne használjunk, mert az izzadás mindig gyöngíti a testet.

A jó ágynak másik, lényeges kelléke, hogy soha se legyen mennyezetes, mert azon hely,

hová a levegő és a napsugár be nem hatolhat — a mikrobák tanyájává válik.

Fekvőhelyünk, legalább is egy méter magas legyen; a szalmazsáktól kezdve az ágybelit naponkint szellőztetni kell, mert a napfény és levegő a leghathatósabb fertőtlenítő szerek.

Takaróul gyapjuszöveteket használjunk, és pedig az évszakok szerint vastagabb vagy vékonyabbakat.

Őseink már a legrégebbi időkben is ösztönszerűleg úgy rendezték be hálólhelyeiket, a hogy azt a tudomány ma elvileg leghelyesebbnek találta.

Az ágynak ugyanis magasnak kell lennie; ilyenekben háltak a rómaiak is; a mult században sok helyen lépcsőkön másztak fel reá.

Ugyan miért? kérdezik talán önök. Talán hogyha leesnek, jobban megüssék a földet?

Azért, hogy szabadabban vehessék a lélegzetet.

A lélegzés által a levegőben található élenyt az ember felemészti, így tehát a hálószobában annyi friss, vagyis élenyes levegőnek kell lenni, a mennyit az ember az alvás tartama alatt felemészteni képes.

Az élenytől megfosztott levegő egészségtelen az emberi szervezetre.

Ha egy aránylag kis hálószobába reggel benyitunk, a felénk áradó romlott levegő észrevehetőleg bántólag hat szervezetünkre.

Nincsen ám módjában minden embernek az, hogy aránylag nagy és magas szobában háljon; azért a levegő folytonos felfrissítésével kell segítenünk a bajon, hogy az elfogyasztott éleny a betóduló küllevegő által pótolassék.

Hogy mily egészséges az alvás ekkor, ha a tüdőbe folyton élenynyel telített friss levegő hatol — azt csak azok érzik igazán, a kik szabad ég alatt alusznak.

Bátran kimondhatjuk, hogy a civilizáció előrehaladása dacára is e tekintetben a vadnépek

Azután örületesen felkaczagott, feltépte keblén a bőrt, s a kisugárzó vérré mutatva ordított, fia felé:

— Itt van, igyál anyád véréből, ez talán csillapítja éhedet.

A fiúnak megborzadt minden tagja, levetette testét a földre, s fejének remegése hangosan kopogtatta a padlózatot.

Gabál János erőtlenül állt a kétségbeejtő látvány előtt. Félelem fogta el egész testét s nem volt képes helyéről mozdulni.

S most a gyermek felugrik a földről, vad tekintete az anya kebléről kisarkadó vérré tapad s egy ugrással neki esett, mint ragadozó állat az áldozatának.

Gabál János közbevetette magát, magához szorította fiát, örülten, nagy erővel s örökké csak azt ordította:

— Fiam, édes fiam!

* * *

Másnap kis koporsót kísérték ki a falu asszonyai a temetőbe. A kis koporsó halottját nem követte édes szülője. Apja, anyja ott feküdtek lázas álomban, betegen a bűzhödtt levegőjű piszkos szobában.

Az asszony gyógyult fel előbb. Rendbe hozta a lakását kissé. A könyörületes adományokat, az

orvosszereket elhelyezte a polczon, de ura ágyára nem merte tekintetét vetni. Gondosan elkerülte azt s elkerülte gyermeke nyughelyét is. Nem tudta ugyan mi történt az egyetlen kis fiával, de nem merte kérdezni, lelkében valami bizonytalan félelem dült, hátha nem él már? A könyörületes szomszédok sosem tettek említést előtte gyermekéről.

Hetek multak s ura láza még mindig nem csökkent. Rémes látományai felújultak s ilyenkor megolvadt a jég az asszony szívében. Oda sompolygott az ágyhoz s kezeit férje tüzes homlokára tette. Most is ott térdel az alacsony ágy előtt, s a lázbeteg idegesen kapálózdó kezét két kezébe fogta. A beteg felnyitja szemeit, ijedten néz körül s mintha egy pillanatra visszanyerte volna eszméletét, felült ágyában.

— Bajod van? Fáj valamid?

Gabál János szóvalánul ráborult neje vállaira, s keservesen zokogott.

— Bocsáss meg Zsuzsikám, bocsáss meg!

Az asszony alig hallhatólag szintén sírva válaszolt:

— Megbocsájtok.

(U.)

K R Ó N I K A

magasan állanak felettünk, mert a mi hálószobánk — melyben egész éjjel ugyanazon levegőt szívjuk — valóságos fullasztó kamara.

Áll ez fájdalom szegényre és gazdagra egyaránt. Vannak ugyan már többféle rendszerű szellőztető készülékek, melyekkel a legkisebb hálószoba levegője is felfrissíthető.

De ugyan hányadik ember alkalmazza ezeket? Fontos kérdés az is, hogy mennyi ideig aludjunk?

E kérdésre tulajdonképen egy másik kérdéssel kellene felelnünk: mily nagy fáradságot akarunk kipihenni?

Egy nevezetes orvos tanácsa szerint „*hat óránál kevesebbet, tíznél többet soha se aludjunk*“. A ki kevesebb testi fáradsággal él, annak az alvásból is kevesebb szüksége.

Az idősebb emberek, habár gyöngék is, kevesebbet alusznak, mint a fiatalok; ennek természetes oka az, hogy kevesebb erőt is pazarolnak napközben.

A szellemi munka sokkal jobban kimeríti a testi erőt, mint az anyagi foglalkozás. Ennek daczára a tudósok, szellemi munkások keveset alusznak, a mi aztán korai vénülést idéz elő.

Hozzá tehetjük még, hogy az alvás hiánya ép úgy halált okoz, mint a táplálék hiánya.

Hogy azonban a rövid ideig való alváshoz kellő akaraterővel hozzá szokhatik az ember, azt fényesen igazolta Napoleon, ki elkeseredett csatái közben néha három-négy napig sem hajtotta álomra fejét és csak egy-egy győztes csatája után kárpótolta magát.

A bagoly mint háziállat.

A praktikus amerikaiak mindig elől járnak a hasznos dolgok meghonosításában. Legújabbán a bagoly-kereskedés nagy mérveket öltött Chicagóban. A pékek, mészárosok, és a vásárcsarnokok őrei a patkányok és egerek kiirtására használják a baglyokat a macska helyett.

A jó példát követni kezdik a nagyobb házak tulajdonosai; nappal a pinczében zárva tartják a bagolyt, s a mint beesteledik szabadon eresztik a raktári helyiségekben.

Ime maholnap feleslegessé válik a macska is.

Mi okozza a földrengést.

Egy Sevin nevű francia tudós szerint a földrengést a gázoknak vagy a víznek robbanása okozza vízzel körülvett területeken, tehát szigeteken.

Hogy a ki nem aknázott szénrétegekben kifejlő gázok okozzák a földrengést, azt leginkább bizonyítja azon körülmény, hogy oly szigeteken, a hol művelés alatt álló, tehát nyitott kőszénbányák vannak — földrengés sohasem fordul elő, mert az emberi kéz által feltárt nyílásokon a kifejlő gázok elszabadulnak.

Szerinte a romboló csapás elhárítása céljából bizonyos veszélyeztetett helyeken mély kutakat kellene ásni, hogy azokon keresztül a szénrétegek szellőztethetők legyenek, s a kifejlett gázok robbanás nélkül elillanjanak.

A napokban tartott *angol minisztertanács* nem döntött, mint a hogyan várták, a transzváli konfliktus dolgában. A kabinet-tanács mindössze sajnálatát fejezte ki, hogy a transzváli kormány javaslatát nem fogadta el és Transzválnak küldött táviratában kijelentette, hogy most már maga fog javaslatokat tenni az ügy elintézésére. A jövő héten lesz csak ismét kabinettanács, a mely az új javaslatokat s a velők együtt Transzválnak küldendő jegyzéket meghatározza. Londonban sokan arra magyarázzák a dolgot, hogy talán mégis sikerülni fog a konfliktust békés úton lebonyolítani. A burok azonban nem bíznak az angolokban, mert meg vannak róla győződve, hogy Anglia a döntés elhalasztásával csak időt akar nyerni a hadi készülődés bevégezésére. Az angol vezető körök mindig tudatában voltak a burok ellen való komoly hadjárattal járó nehézségeknek. A londoni kabinet azonban majdnem kétségtelen bizonyossággal számíthat arra, hogy Transzvál és Oranje szabadállam ellen való eljárása nem fog más bonyodalmakat maga után vonni, csak olyanokat, a melyek magában Dél-Afrikában játszódtak le, s a melyeket ott utoljára a brit túlerő fog megoldani. Aligha téves az a föltevés, hogy a háborút nem akaró kabinet-tagok véleményének megváltoztatására döntő befolyású volt az az alig tagadható tény, hogy Anglia, még ha tekintélyes szárazföldi haderőt állít is síkra Dél-Afrikában, egyébként mégis mindenütt változatlan létszámában, és tetszése szerint való használatra megtarthatja politikájának főeszközét, a hajóhadat. A dél-afrikai harcok sem Kelet-Ázsiában, sem Európa keletén vagy a Földközi-tenger más pontjain nem vonnák el az angol állomások fedezésére szolgáló angol tengeri haderőt. A burok helyzetének komolysága épen Londonban is azt a reményt keltette, hogy még Transzvál ellen való hosszas vérontás esetén is Anglia pozíciója a kínai tengereken és Konstantinápoly előtt érintetlen és nagyobb politikai hatalom kifejtésének lehetősége itt is, ott is változatlan marad, a míg egyik vagy másik szárazföldi nagyhatalom útját nem állja Angliának. Erre azonban nemcsak most nem vall semmi sem, hanem a jövőre is hiányoznak bizonyos általános természetű föltételek.

Míg az angolok és boérek háborúra készülnek, addig Afrikában nevezetes dolog történt. *Francziák és németek* egyesültek harcban a kafferek ellen. A dolog úgy történt, hogy a kafferek megtámadtak egy német missziót, a melyet talán le is mészároltak volna, ha egy francia misszió segítségére nem jön. A két misszió egyesült Clé francia zászlóaljparancsnok vezetésével és visszaverve a kafferek támadásait, utat vágott magának a menekülésre. Az egyesült francziák és németek innen együtt haladtak tovább s közös erővel harcoltak a lázadó benszülöttek ellen. Tudjuk, hogy a gyarmatokon történő minden ilyenféle dolognak megvan a rendes következtetése Európában, az anyaországokra s a francziák s a németek e legújabb egyesülése, a mely a két nemzet közeledésének újabb jele, nagy hatást fog tenni Párisban is, Berlinben is.

Belgiumban a haladók egyenetlensége ismét az ultramontánok kezére játszott. A szabadelvűek,

a progresszisták és a szocialisták tárgyalást folytattak több nap óta, hogy a közeledő községi választásokra egyesülnek az egész országban. A szövetség terve azonban meghiúsul s csak egyetlen városban, Antwerpenben sikerült a szabad-elvűeknek és a progresszistáknak megegyezésre jutni. Ennek következtében a klerikálisok győzelme a községi választásoknál biztosítottnak látszik. A klerikálisok ünneplik is a győzelmüket, a melyet az ellenzék viszálykodása tett lehetővé, mert egymagában az ellenzék számához képest a klerikális csoportkisebbségben van.

A porosz csatornajavaslat, mint tudjuk, a képviselőház téli ülészaka alatt ismét napirendre kerül. A Köln. Ztg. azt írja most, hogy javult a kilátás arra nézve, hogy a javaslat most keresztül megy a Házban. A mértékadó sziléziai iparos körök, miután a kormány megígérte, hogy törvényben biztosítani fogja a követelt sziléziai kompenzációkat, késznek nyilatkoztak arra, hogy nemcsak nem ellenzik a csatornajavaslatot, hanem a középcsatorna kérdésében is teljesen a rajnavesztfáliai iparosok álláspontjára helyezkednek, a kik a csatorna főtamogatói. S mivel Németország igen sok részéből hasonló értelmű nyilatkozatok érkeznek, alapos a kilátás arra, hogy a német iparosok mind a csatornajavaslat mellett foglalnak állást, a mi a javaslat sorsát biztosítaná.

A *Fülöpszigetekről* olyan régóta érkezett hír, hogy a világ szinte feledni kezdi, hogy ott a filippinók még most is heves harczokat folytatnak függetlenségükért az amerikaiak ellen. A Daily Chronicle egy washingtoni jelentése arról ad most hírt, hogy Aquinaldó a fölkelők vezére követet küldött Otisz tábornokhoz, az amerikai csapatok vezéréhez, a melyben azt mondja, hogy alkudozni akar és kijelenti, hogy ha Otisz tábornok beleegyezik, ő egy főtitstet küld oda, a ki a fölkelők föltételeit megmondja. Otisz jelentést tett erről a washingtoni kormánynak, Washingtonban azonban azt hiszik, hogy Aquinaldó csak időt akar nyerni, hogy újabb erőt gyűjtsön és az amerikai tábornok kikémltesse s ezért a washingtoni kormány azt táviratozta Otisznak, hogy a béke egyetlen föltétele Aquinaldó teljes és föltétlen meghódolása.

Huret, a „Figaro“ munkatársa, a ki a napokban Dreyfust meginterwievolta, meglátogatta őt lakásán. Lapjához írt tudósításában megindító szavakkal ecseteli azt a nagy gondoskodást, szeretetet és figyelmességet, a melylyel Dreyfust rokonai Carpentrasban körülvették.

Ezután leírja *Huret* Dreyfusnak még néhány nyilatkozatát, a melyet az a mai nap folyamán tett. Így többek közt a következőket mondta ma Dreyfus:

— Úgy tűnik föl előttem minden, mintha álmodnám. Alapjában véve én még nem is vagyok szabad. Úgy érzem magam, mintha nem is volnék a magamé. Úgy vezettettem magam, akár egy kis gyerek és még az apró-cseprő mindennapos dolgok is újak előttem.

Huret azután megkérdezte Dreyfustól, hogy mikor kezdett el reménykedni abban, hogy kiszabadul?

Dreyfus erre így felelt:

Az első reménysugár 1898. november 16-án világított be börtönömbe; akkor kaptam meg a semmitőszék táviratát, a melyben az állt, hogy a

pörújítási kérelmemnek formailag helyt adtak. Én a táviratot nem értettem és nem tekintettem egyébnek, mint valami elismervény-félének a nagyszámú kérvényeimre, a melyeket beadtam. A pörújítási eljárást nem ismertem, hát nem tudtam, hogy mit jelentsen az a szó, hogy „formailag“. Végre megnyugodtam abban, hogy az annyit jelent, hogy kérelmemet jogilag teljesíthetőnek vélik.

Ekkor kezdtem remélni; hittem abban, hogy vége szakad szenvedéseimnek, mert eladdig nem is volt sejtelmem arról, hogy mi végre jutok.

Huret nem folytatta tovább a beszélgetést Dreyfus-szal, mert attól tartott, hogy kifárasztja, hanem inkább Mathieu Dreyfus-szal ereszkedett szóba.

Ez elmondta neki, hogy egy angol millió frankot ígért, ha Dreyfus az afférről könyvet ír, csak hogy persze az ajánlatot kereken visszautasították.

A Marie-villa, a melyben Dreyfus lakik, vagy tíz percnyire fekszik a várostól, kiterjedt kertek közepette. Dreyfus-szal folyton együtt van a három nővére, kiknek egyike Valabregue szövőgyáros felesége. Második nővére és annak férje Kahn, valamint Mathieu Dreyfus neje már mind egybegyültek mártiromságot szenvedett rokonuk körül. Harmadik nővére a napokban jön ide. Hogy mennyire féltik Dreyfus egészségét, arra legjellemzőbb az, hogy a gyermekeit nem akarta az egyik nővére hozzá bocsátani, mert félt az izgalom következményeitől, mire a második nővére megjegyezte, hogy a kellemes izgalom nem árthat.

Joggal mondhatni, hogy a boldogság tanyája lett a carpentras villa, melyben Dreyfus lakik.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK

Felhívás.

Felkérjük mindazon tagjainkat, különösen a pályőröket és azokat, a kik a legközelebbi állomás postai kézbesítési kerületén kívül laknak, hogy lapjuk pontos elküldése iránt azon vasúti állomáson intézkedjenek, a hová a „Kitartás“-t címzettették. Mert a posta csak egy bizonyos meghatározott kézbesítési kerületen belül tartozik csak a leveleket és hirlapokat kézbesíteni; így tehát azoknak, a kik e körön kívül laknak, maguknak kell valahogy intézkedni az iránt, hogy postai küldeményeiket pontosan megkapják.

Mulatságok.

A bpesti kocsigyártó-segédek betegsegélyző pénztára szeptember hó 24-én tartotta 20. alapító ünnepélyét a terézvárosi kaszinóban. Az ünnepély este 9 órakor kezdődött, de félkilenczkor zsufolásig megtelt a tágas tánczterem közönséggel. A rendezőség ez alkalommal dús műsort állított egybe, a melyet nagy tetszéssel fogadott a díszes hallgatóság. Különös tetszést aratott a Hymnus, a melyet a kocsigyártó-segédek dalköre és a kovácssegédek szakegyletének dalköre adott elő. A Hymnus eléneklése után Dsubák Miklós a vigalmi bizottság elnöke lépett az emelvényre és tartalmaz, szép ünnepi beszédet mondott. A lelkesedéssel fogadott ünnepi szónoklat után a kovácssegédek dalköre énekelte a „Bölcső dal“-t.

Az élvezetes műsor kiváló pontja volt Thern Károly „Dalünnepen“ című gyönyörű kardalának az eléneklése, a melyet kiváló pontossággal és erővel adott elő a kocsigyártó-segédnek dalköre. Vörösmartynak „Az élő szobor“ című költeményét szavaltta nagy hatással Vrankó Gusztáv, Madabás János pedig Gabányi „A tót tánczmeister“ című monológjának pompás előadásával tartotta folytonos kaczagásban a közönséget. Néhány énekszám után Fock Géza szép szavakban zárta be a gazdag műsort, a mely után kivilágos kivirradtig járták a tánczot a mulatságon megjelent szép leányok tüzes tánczosaikkal.

A székesfővárosi V. ker. munkás-kaszinó jól sikerült műkedvelői előadást tartott vasárnap este az ügyvédi kör I. emeleti dísztermében. Gerő Károlynak a „Próbaházasság“ című víg színművét adták elő s a szereplők, tekintetbe véve, hogy műkedvelésből játszottak, pompásan betöltötték szerepkörüket. Az ügyes előadás szereplői közül dicsérettel kell felsorolnunk Szudora Ágota, Hrivnyák Elza, Muraközy Teréz, Honolá Boriska, Beier Irma és Oláh Ilonka kisasszonyokat; az urak közül pedig Miklós Mihály, Elekes Miklós, Galbavy József, Gaál István, Ványi Imre, Labányi János, Tóth Béla és Mascarovics Rezső játékát kell kiemelni. A nagyszámú közönség az élvezetes előadás után tánczra perdült s a reggeli világozás vetett véget a jól sikerült mulatságnak.

A három nyolezas.

A szocziálisták egyik alapóhajtását teljesítette a francia kormány, illetőleg a francia kereskedelem posta- és táviró minisztere, *Millebrand*. A postabélyeggyárában, a párisi boulevard Brune-ön, elrendelte, hogy az alkalmazott munkások naponta 8 órát dolgozzanak s úgy, hogy 4—4 óra, összesen tehát 8 jusson szórakozásra, 8 pedig alvásra a nap 24 órájából. Kíváncsian várják, mily eredményt hoz az új intézkedés?... És ha beválik, abban az esetben sem lesz még igazolva, beválnék-e ugyanúgy a magán gyárakban is? Az állam bélyeggyára nincs arra utalva, hogy illetően intézkedései alkalmával számot vessen a konkurrencziával, mit a magán-iparos el nem mulaszthat — a kísérlet tehát csak abban az esetben hivatkozhatnék eredményes voltára, ha valamely magán-iparos is vállalkoznék hasonló konczesszióra.

A párisi kiállítás költségei.

Lesz banquet is bőven a kiállítás idején s a miniszterek hivatalos ebédjeinek költsége alig telnek ötezer koronányi havi fizetésükből. A kormány, mint 1889-ben, gondoskodni kíván miniszterei mellékkiadásairól s egyben megtoldja a köztársasági elnök reprezentacionális költségeire szánt összeget is, sőt az apróbb hivatalnokok fizetésén is lendít. Az elnök ötszázezer frankot kap, a tizenegy miniszter között egy milliót osztanak szét; a párisi államhivatalnokok más félmilliót fognak kapni fizetéspótlék címén, illetőleg fizetésének tíz százalékát kapja minden hivatalnok, kiknek rendes évi fizetése meg nem haladja a kétezeröttszáz frankot. Ez utóbbi intézkedés abban leli indokolását, hogy a kiállítás folyamán jóval drágább lesz az élet Párisban.

Anglia és Transzvál hadereje.

Úgy lehet, hogy nem sokára ismét háborúrovatjuk lesz az ujságoknak. Lent Afrikában erősen gyűjti az erőit a két harcziás fél, az angol és boer. Most még csak farkasszemet néz egymással a két harczi kedv. Angolország még függőben tartja a végleges döntést, egyre halasztgatja, bizonyára azért, hogy ezalatt kellő haderőt összepontosíthasson lent Transzválban. Ez idő szerint a két félnek a küszöbön levő háborúra mozgósítható ereje a következő: Anglia dél-afrikai katonáinak száma huszonötezer lesz, a mikor megérkeznek a jelenleg útban levő indiai, gibraltári, és maltai csapatok. Ezt a hadsereget George White, az indiai hadsereg volt feje, fogja vezetni. A huszonötezer emberhez még harmincezer csatlakozik, ha az események úgy kívánják majd. Eme harmincezer katonából álló csapat gyors mozgósítására az előkészületeket már megtették. Transzvál jelenlegi hadereje harmincezer emberből áll. Oranje köztársaság a szövetségesét huszonötezer emberből álló sereggel támogatja. Összesen tehát hatvanezer emberből álló haderővel kell majd az angoloknak megküzdeniök.

Sarkcsillag — csillagesoport.

A tudományban is megesik, hogy ma még áll rendületlenül valamelyik igazsága, s másnap már megrendül vagy módosul. San Francziskóból most azt döntötték meg hir szerint, hogy a sarkcsillag egy csillag, mint azt eddig tudták és hitték. A Lick csillagvizsgálóban fedezték fel a nagy Lick-féle messzelátóval, hogy a sarkcsillag egy három tagú csallagrendszer. A rendszer két csillaga a saját tengelye körül forog négy nap alatt, s azonkívül mind a ketten a harmadik, mint főnap körül.

A világ legszebb utcája.

A jövő esztendei párisi kiállításra természetesen nagyon sok olyan dolgot is összehordanak, a mi még sehol sem volt és egyáltalában arra törekednek a francziák, hogy az eddigi világkiállításoknál különbet mutassanak be. A kiállítás képe szépen kibontakozik már a beavatottak előtt. A kiállítás főavenueje keresztül fogja szelni az egész óriás Champ de Marsot, az egész kiállítást. Szélessége nagyobb lesz, mint Páris bármely utcájáé. A baloldalon mozgó gyalogjáró lesz, a mely koczogó kocsi gyorsaságával fogja szállítani az embereket. Ezt a gyalogjárót egy amerikai mérnök találmánya és tervei szerint készítik. A jobboldalon keskeny, csinos villamos kocsik vágtnak majd végig. Este az avenuet hat sor villamos ívlámpa fogja kivilágítani. Ez lesz a világ legszebb utcája.

Sztrájk babonából.

A sztrájkoknak ilyen fajtájával aligha volt még dolgunk. Pedig megtörtént most Doverben. Az ottani krétabányák munkásai beszüntették a munkát. A minap történt, hogy az egyik munkást egy leomló szikladarab olyan súlyosan megsebesítette, hogy nem sokára aztán meghalt. Hogy, hogy nem, a többi munkás között csakhamar az a babona terjedt el, hogy mindazok, a kik a bányában a legközelebbi időben dolgozni fognak, ugyanúgy pusztulnak el, mint a sziklától

sujtott munkatársuk. Abba hagyták tehát a munkát és semmi ékesszólással őket rábírní nem lehetett, hogy újra munkába álljanak. Sőt hamarosan oda is hagyták Dovert.

Czigánykirálynő-választás Amerikában.

Királynőt készülnek választani az amerikai czigányok. Ismeretes, hogy Angliában is él néhány czigánytörzs, fentartva régi nomád hagyományait. A legnevezetesebb a Harrison-törzs, mely számos ágra oszlik. Ez idő szerint legtöbb ága Amerikában él, bizonyos megállapított terv szerint vándorolva be az Egyesült-Államok és Kanada vidékeit. Vasutat soha nem használnak, szekereiken járnak, a városok határában ütnek sátrat, csak úgy, mint nálunk a sátoros czigányok.

De már abban különböznek magyarországi fajrokonaitól, hogy nem tekintik őket Isten csapásának, sőt mindenütt szívesen látják őket, mert becsülettudó és másnak tulajdonát tiszteletben tartó emberek. Asszonyaik jóslással, a férfiak lókupeczkedéssel foglalkoznak s az utóbbiaknak, becsületükre legyen mondva, ügyfeleik csaknem annyira hisznek, mint a jósló asszonyoknak az övéik.

Ezt a jó hírnevet a köztük uralkodó fegyelemnek köszönik. Egy király és egy királynő uralkodik felettük, de a királynőnek nagyobb a befolyása, mert őt titkos erővel felruházottnak tartják alattvalói, melynek révén belát a jövőbe és megszabadítja a „gonosz nyomástól“ a megbabonázottakat. Ez idő szerint Harrison János a király, „Snake Mary“ a királynő, mert a czigánykirálynő, mikor megkoronázzák, mindig kap ilyen rejtélyes nevet. „Kígyó Mari“ öreg asszony, nem bírja már az uralkodás terheit és így most ifjabb királynőt választanak, hogy megoszsa vele a gondokat és halála után teljesen elfoglalja helyét. A választás fontosságára vall, hogy mindenünnen New-Jerseybe siet a czigánytörzs sokféle ága, sőt Angliából is várják az ott élő ágak küldötteit. Két jelölt van a magas tisztségre, a mostani királynő unokája, Laura és ennek unokanővére, a király testvérhuga: Harrison Poser. Mind a kettő csak 16 éves. Laura mellett szól, hogy már több év óta a királynő oldalán élt, ki beavatta őt titkaiba s hogy több évig Egyiptomban nevelkedett. Ezt az egyiptomi nevelést megkívánják uralkodóiktól a czigányok — kik bár angolul is beszélnek, maguk közt főtartják a czigány nyelvet.

A new-jerseyi czigánytábor napról-napra népesebb lesz. S mialatt Pharaó ivadékai várják társaik érkezését, asszonyaik jóvendőt mondanak a táborba tóduló látogatóknak, a férfiak pedig lovakat adnak el a szomszédos falvakban. Esténként aztán fölhangzanak a czigányok bús nótái, melyek elzokogják, mily keserves a sors, mely ily foglalkozásokra kényszeríti a dicső népet még akkor is, mikor királynőválasztásra gyűlt egybe.

Londoni kutyastatisztika.

Augusztus hónapjában Londonban 2127 kóbor kutyát fogtak be. Ezek közül ezret a *Kutyatörzshöz* szállítottak be. Augusztusban különben egy híján száz embert martak meg a kóbor ebek. De a mi legfontosabb, veszett ebek nincsenek Londonban.

Arábia új kormánya.

A szultán az angol lapok értesülése szerint elhatározta, hogy Arábiát két részre osztja; az egyik rész alkirályság, a másik pedig khalifátus lesz. Új adórendszert is óhajt a szultán, s az új rendszer tervei már el is készültek. E szerint Arábia hat millió török fontot jövedelmezne a szultánnak, — ha az adót el nem lopnák azok, a kik behajtják.

Kettős én.

Boroszlóban különös esettel volt dolguk az orvosoknak. Egy fiatal nevelőnőben, a ki nagymértékben hiszterikus, úgy szólván kettős én kezdett élni hirtelen. Ebben az állapotban szerelmi viszony fejlődött ki közte és egy képzelte alak között, a ki állítólag Nizzában élt mint ügyvéd. Gyöngéd leveleket írt neki, s aztán írt magának szerelmes leveleket a képzelte vőlegénytől, és pedig elváltoztatott, férfias írással. Aztán küldött önmagának virágot és ezt a históriát a rokonságával szemben is végigcsinálta, úgy hogy rokonai hitelt adtak neki. De egyszer hiszterikus állapotában a rendőrséggel került össze s akkor a klinika pszikiátriai osztályára vitték, a hol annyira enyhítették a baját, úgy kiölték belőle a képzelődést, hogy mint nevelőnő, újra beállhatott egy családhoz.

Mit szokás a csók után mondani?

Egy párisi szakértő a saját tapasztalatai nyomán a következőképen felel a kérdésre: Életemben az eddig adott csók után eme fölkiáltásokat hallottam.

- Az Istenért, mit tett maga!
- Nem akarom többé látni.
- Hagyjon el, magam akarok maradni.
- Ezt nem vártam volna öntől!
- Istenem, boldogtalan vagyok. (Néha könyvek között történik ez a fölkiáltás.)

Falun nagyon divat ez a fenyegetés:

- No megálljon!
- Gyakran hallani ezt:
- Ha az uram tudná, megölné!
- Jaj, ha láttak volna bennünket!

Mások nem szólnak semmit. Ezek rendszerint a legokosabbak. Voltaképen akármit mondanak a hölgyek, mindig szeretik, ha megcsókolod őket, csak ne légy csunya és ne az utcán kövesd el e különben ártatlan merényletet.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Radó J. úrnak, Kis-Czell. Szíves értesítését köszönjük, ha nem figyelmeztet, nem is veszünk észre. Zuglapokkal azonban polémiába nem bocsátkozunk. Az ön által említett rágalmakra legfényesebb válasz az, hogy szövetkezetünket alig néhány hét alatt megalakítjuk.

Tartalom: Tagjainkhoz. — A balesetknél követendő eljárásról. — A magyarság terjedése. — *Tárca:* A bor és pálinka. (U.) — *Ismeretek tára.* — *Krónika.* — *Vejjes közlemények.* — *Szerkesztői üzenetek.*